

**НАЦИОНАЛЕН ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ВАСИЛ ЛЕВСКИ“**

МЕТОДИКА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПСИХОЛОГИЧЕН ПОДБОР НА
КАНДИДАТИТЕ ЗА КУРСАНТИ В НВУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“**

**Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“
2025**

НАЦИОНАЛЕН ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“

5000 гр. Велико Търново, бул. „България“ № 76

телефон: (062)618 822; факс:(062)618 899; e-mail: nvu@nvu.bg

УТВЪРЖДАВАМ

МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА

АТАНАС ЗАПРЯНОВ

11.06.2025 г.

МЕТОДИКА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПСИХОЛОГИЧЕН
ПОДБОР НА КАНДИДАТИТЕ ЗА КУРСАНТИ В
НВУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“**

Приета с протокол № 167/23.02.2021 г. на

Академичен съвет

Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“

2025

ЗАПОВЕД
НА НАЧАЛНИКА НА НАЦИОНАЛЕН ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

06 октомври 2021 г.

№ РД-02-1153

гр. Велико Търново

СЪДЪРЖАНИЕ: Относно обявяване на „Методика за провеждане на психологичен подбор на кандидатите за курсанти в НВУ „В. Левски“.

Висшите училища се ползват с академична автономия. Академичното самоуправление се изразява в право на висшето училище да урежда устройството и дейността си в собствени правилници в съответствие със Закона за висшето образование.

На основание чл. 23, ал. 6, т. 11 от Правилника за устройството и дейността на НВУ „В. Левски”, чл. 5 ал. 4, от Правилника за работата на Академичния съвет на НВУ „В. Левски”, решение на Академичния съвет на НВУ „Васил Левски” с протокол №167/23.02.2021 г., както и на основание чл. 55, ал. 4 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България,

ЗАПОВЯДВАМ:

1. Отменям „Методика за провеждане на психологичен подбор на кандидатите за курсанти в НВУ „В. Левски” приета с протокол №44/27.04.2010 г. на заседание на Академичния съвет и обявена със заповед №555/19.05.2010 г.

2. Отменям „Методика за проверка и оценка на психичната пригодност на кандидатите за курсанти в НВУ „В. Левски” приета с протокол №111/29.03.2016 г. на заседание на Академичния съвет и обявена със заповед №РД-02-138/18.01.2019 г.

3. Обявявам „Методика за провеждане на психологичен подбор на кандидатите за курсанти в НВУ „В. Левски“, приета на заседание на Академичния съвет на НВУ „Васил Левски” №167/23.02.2021 г.

4. Със заповедта да се запознае целият личен състав на университета.

Заповедта да се публикува във вътрешната информационна система на НВУ „Васил Левски” или на официалната интернет страница на Университета.

Изпълнението на настоящата заповед възлагам на Заместник-началника по учебната и научна част на Университета.

Контрол по изпълнението на заповедта ще осъществя лично.

ЗА НАЧАЛНИК НА НВУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”

**ЗАМ.-НАЧАЛНИКЪТ ПО АДМИНИСТРАТИВНАТА
ДЕЙНОСТ НА НВУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“**

ПОЛКОВНИК П ГЕОРГИ КРАЙНОВ

Отдаден със заповед за заместване №РД-02-1125/04.10.2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава I Общи положения.....	стр. 6
Глава II Цел на проверката и оценката на психичната пригодност на кандидатите за курсанти.....	стр. 7
Глава III Сфери, критерии и методики за проверка и оценка на психичната пригодност....	стр. 8
Глава IV Организация на психологичното изследване	стр. 12
Глава V Описание и последователност на отделните етапи от проверката и оценката на психичната пригодност	стр. 14
Глава VI Технология на оценяване на психичната пригодност на кандидатите за курсанти	стр. 17
Глава VII Заключителна част	стр. 19

Глава I

Общи положения

1. Методиката регламентира целта, сферите, критериите, методиките, реда и начина на проверка и оценяване психичната пригодност на кандидатите за курсанти в НВУ „В. Левски”.

2. Настоящата методика е изготвена на основата на:

- Наредба на Министъра на отбраната за условията и реда за приемане на обучаеми във висшите военни училища;
- Наредба № Н-3 от 03.02.2020 г. за психологично осигуряване на военнослужещите от Министерство на отбраната, Българската армия и структурите на пряко подчинение на Министъра на отбраната;
- Анализ на подборната процедура и получаваните резултати досега;
- Проследяване на адаптационните процеси, социално-психологичния климат и психичното развитие на курсантите през различните периоди от обучението им в НВУ „В. Левски”.

3. На проверка и оценка на психичната пригодност подлежат всички кандидати за курсанти в НВУ „В. Левски”.

4. Проверката и оценката на психичната пригодност на кандидатите за курсанти се извършва от комисия, назначена със заповед на Началника на НВУ „В. Левски”.

В нея се включват:

- психолозите от секция „Военна психология” в НВУ „В. Левски”;
- психолози от други формирования на БА (при необходимост);
- технически сътрудници.

Глава II

ЦЕЛ НА ПРОВЕРКАТА И ОЦЕНКАТА НА ПСИХИЧНАТА ПРИГОДНОСТ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА КУРСАНТИ

Да бъде оценен максимално прецизно потенциалът за обучение и развитие на всеки кандидат-курсант в НВУ, като се търси оптимална съвместимост между изискванията на военнорегулативната среда и качествата и възможностите в психологичен аспект на кандидатите.

Глава III

СФЕРИ, КРИТЕРИИ И МЕТОДИКИ ЗА ПРОВЕРКА И ОЦЕНКА НА ПСИХИЧНАТА ПРИГОДНОСТ

Оценката на психологичната пригодност за курсанти в НВУ „В. Левски” се извършва в посочените сфери по определени критерии:

1. Сфера „Когнитивни качества и способности”

Критерии:

- качества на вниманието (концентрация, устойчивост и превключваемост);

- качества на паметта (точност, трайност, услужливост, обем);

- качества на мисленето (активност и гъвкавост на мисловните процеси), абстрактно-логическо мислене.

Методики:

- когнитивни тестове.

2. Сфера „Личностни характеристики”

Критерии:

- характеристики на темперамента и характера: екстрверсия/интроверсия, локализация на контрола, психична устойчивост (адекватност на самооценката, равнище на поведенчески самоконтрол, адаптационни възможности, емоционална стабилност/лабилност, ниво на невротичност, раздразнителност, конфликтност, агресивност и др.);

- степен на социална желателност;
- компенсаторни механизми и възможности (умение за себепредставяне, макиавелизъм, стеснителност и др.).

Методики:

- личностни въпросници.

3. Сфера „Мотивация за обучение в НВУ „В. Левски” (мотивационен профил)

Критерии:

- тип мотивация - вътрешна, външна;
- насоченост към личностна реализация и самоусъвършенстване;
- желание за обучение и стремеж към реализация в Българската армия;
- нагласа за преодоляване на трудности;
- отношение към Българската армия, нейните традиции и ценности;
- степен на приемане нормите на организацията (ред и дисциплина);
- отношение към професията на офицера.

Методики:

- анкетна карта;
- индивидуално полуструктурирано психологично интервю;
- индивидуална беседа с председателя на комисията.

4. Сфера „Представа за начина на живот и обучение в НВУ „В. Левски”

Критерии:

- заинтересованост и търсене на информация;
- степен на информираност;
- реалистичност на представата.

Методики:

- анкетна карта;
- индивидуално полуструктурирано психологично интервю;
- индивидуална беседа с председателя на комисията.

5. Сфера „Самооценка”

Критерии:

- адекватност;
- социалножелателна (манипулативна) самооценка;
- неяснота в самооценката или невъзможност за самооценка.

Методики:

- личностни въпросници;
- анкетна карта;
- индивидуално полуструктурирано психологично интервю;
- индивидуална беседа с председателя на комисията.

6. Сфера „Емоционална и социална интелигентност”

Критерии:

- способност за контрол над собствените емоции и адекватна емоционална и поведенческа реакция;

- умения за разбиране емоционалните състояния на другите и адекватно реагиране в междуличностните взаимодействия;
- себепознаване и умение за себепредставяне;
- социални и комуникативни умения;
- степен на социална активност и ангажираност;
- умения за приобщаване и взаимодействие с другите в колективни дейности.

Методики:

- анкетна карта;
- индивидуално полуструктурирано психологично интервю;
- индивидуална беседа с председателя на комисията.

7. Сфера „Комуникативност и стресоустойчивост”

Критерии:

- ниво на стресоустойчивост при словесна изјава;
- поддържане на вербален контакт със събеседник;
- адекватни прояви на невербална комуникация (жестове, мимики, поза);
- умение за построяване на логически свързан текст.

Методики:

- индивидуално полуструктурирано психологично интервю;
- индивидуална беседа с председателя на комисията.

Глава IV

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПСИХОЛОГИЧНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

1. Психологичното изследване включва :

- работа на кандидатите по определените от комисията психологични тестове;
- попълване на анкетна карта;
- провеждане на психологично интервю с кандидатите, с времетраене, вариращо от 30 до 45 минути;
- обработка на получените резултати;
- анализ на резултатите и изготвяне на протокол/становище на приемната комисия.

2. Кандидатите се явяват за психологично интервю в състава на предварително определени групи. Групите не могат да бъдат повече от 50 човека - за пълен работен ден.

3. Преди започване на изследванията на кандидатите се разяснява регламента за работа.

4. Кандидат, който прекъсне работа по тестовите методики или не се яви на психологичното интервю, не получава оценка от комисията, с което прекратява участието си в подборната процедура.

5. Официални документи на комисията за психологичен подбор са:

- протокол от методическото съвещание;
- инструкция за работа с тестовете и анкетната карта;

- тестови бланки;
- анкетна карта;
- бланка за психологичното интервю;
- протокол с индивидуална психологична оценка на кандидатите.

Глава V

ОПИСАНИЕ И ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ОТДЕЛНИТЕ ЕТАПИ ОТ ПРОВЕРКАТА И ОЦЕНКАТА НА ПСИХИЧНАТА ПРИГОДНОСТ

Проверката и оценката на психичната пригодност на кандидатите за курсанти служи за диагностициране на актуалното им психично състояние, изготвяне на психологичен профил и оценяване степента на съответствие (съвместимост) на профила спрямо изискванията на военнонормативната среда.

Личностният профил е комплексна оценка от: нивото на интелектуални способности, психологичните качества, мотивацията и нагласите, имащи отношение към специфичните изисквания за обучение и начина на живот в НВУ „В. Левски”.

Личностният профил се изготвя чрез прилагане на стандартизирани когнитивни тестове, личностни въпросници, полуструктурирано интервю и индивидуална беседа с председателя на комисията.

1. Етап: Групово психологично тестово изследване

Състои в самостоятелно попълване на тестове от всеки кандидат-курсант и включва три основни компонента:

1.1. *Когнитивни тестове*

Използват се когнитивни тестове, които изследват основно качествата на вниманието, паметта и мисленето. Това са тестове, в които отговорите са „верни” и „грешни” и има регламентирано време за изпълнението им. Оценяват се по шестобалната система.

1.2. *Личностни въпросници*

Личностните въпросници изследват характера, темперамента и стила на взаимоотношения на всеки от кандидатите. Те се състоят от различен брой твърдения, като изследваното лице трябва да определи своето съгласие/несъгласие с всяко от твърденията, имайки предвид себе си. Отговорите не се определят като „верни” и „грешни” и служат за оценяване на различни личностни характеристики.

Личностните въпросници се попълват непосредствено след когнитивните тестове. Времето за изпълнението им не е строго ограничено. Използват се един или два въпросника, в зависимост от обхватността на конкретната личностна методика.

1.3. *Анкетиране*

Тази част включва попълване на анкетна карта с биографични, мотивационни и проективни компоненти. Посредством стандартизираната си част тази методика подпомага изчисляването на крайния резултат от изследването за психична пригодност, а с биографичната и проективната си част подпомага следващия етап – индивидуалното психологично интервю.

2. Етап: Индивидуално психологично интервю

В интервюто се дискутират въпроси и теми, които се отнасят до жизнения път на кандидата и неговия социален опит до момента. Насочено е към проучване и доуточняване на основните области, свързани с личностния потенциал на интервюирания. Въпросите и темите в него са свързани с целта и критериите на оценяването и не позволяват дискриминация на кандидатите на базата на етнически, полов или религиозен принцип.

Интервюто е полуструктурирано и се води от психолог.

3. Етап: Индивидуална беседа на председателя на комисията с всеки кандидат-курсант

Председателят на комисията, използвайки методите на психологично изследване: наблюдение, брейнсторминг, задаване на казуси, получава допълнителна информация за кандидата, която служи (при необходимост) за доуточняване на крайната оценка.

Глава VI

ТЕХНОЛОГИЯ НА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПСИХИЧНАТА ПРИГОДНОСТ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА КУРСАНТИ

С цел оптимизиране на подборната процедура, съкращаване на времето за обработка на данни и намаляване на вероятността от субективизъм, в секция „Военна психология” се използва компютърно приложение за въвеждане, обработка и изчисление на резултатите по отделните сфери.

За да бъде оценен кандидатът, той задължително трябва да участва във всички изброени по-горе етапи на психологичното изследване.

В компютърното приложение предварително се задават критериите и алгоритмите за преобразуване на резултатите по шестобалната система, коефициентите на значимост, нормите и формулите за преобразуване в крайна балообразуваща оценка.

На базата на оценката кандидат-курсантите се класират в пет групи според нивото на съответствие на личностните качества спрямо изискванията за успешна адаптация и ефективна реализация, както следва:

група	точки към състезателния бал
I	4
II	3
III	2
IV	1
V	НЕ

Кандидатите за курсанти, получили оценка „НЕ” - V група, отпадат от по-нататъшно участие в общото класиране. Те са неподходящи по психологични показатели за обучение конкретно за условията и изискванията на НВУ „В. Левски”.

Оценяването/становището за всеки отделен кандидат се изготвя, като се разгледат и обобщят данните от всички използвани методики.

Окончателното решение се взема от председателя на комисията.

Глава VII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

1. Комисията за проверка и оценка на психичната пригодност провежда методическо съвещание един месец преди началото на всяка кандидаткурсантска кампания. На съвещанието се разглеждат организационни въпроси и се уточняват тестовите методики, които ще се използват. Изготвя се протокол с взетите решения.

2. Тестовото изследване на кандидатите за курсанти се извършва задължително в часовете преди обяд и предхожда явяването им на психологично интервю.

3. По време на провеждане на изследванията и обработване на резултатите в работните помещения не се допускат други лица, освен членовете на комисията за психологичен подбор.

4. След приключване работата на комисията за деня, документите от подбора се съхраняват от председателя на комисията.

5. Председателят на комисията представя протокол с резултатите от проверката и оценката на психичната пригодност на кандидатите за курсанти до пет работни дни след последната дата на психологичните изследвания.

6. Становището/оценката не подлежи на обжалване или преразглеждане.

7. Материалите от психологичните изследвания на неприетите кандидат-курсанти /анкетна карта, тестови бланки и интервю/ се съхраняват от председателя на комисията в срок от една година от приключване на приемната кампания.

8. Информацията за кандидат-курсантите, получена от проверката и оценката на психичната пригодност, се използва само от психолозите съобразно „Закон за защита на личните данни”.

9. Резултатите от психологичния подбор са валидни само за целите на конкретната кандидаткурсантска кампания.

10. Всеки кандидат-курсант има право на еднократно явяване на психологично изследване за кандидатстване в НВУ „Васил Левски” в рамките на кандидаткурсантската кампания за съответната учебна година.

11. Комисията за проверка и оценка на психичната пригодност на кандидатите за курсанти си запазва правото при необходимост да предлага промени в настоящата методика .

12. Настоящата методика отменя „Методиката за проверка и оценка на психичната пригодност на кандидатите за курсанти в НВУ „Васил Левски”, приета на заседание на Академичния съвет на НВУ „Васил Левски” с протокол № 111 от 29.03.2016 г., актуализирана и обявена в заповед на началника на НВУ „Васил Левски” с № РД-02-138 от 18.01.2019 г.